

LATINSKÁ AMERIKA A USA

Březen 2021

3 PERIODY VZÁJEMNÝCH VZTAHŮ

- Peter Smith: V zásadě lze rozdělit na tři nestejně dlouhá období:
- Imperiální období (1790 – 30. léta 20.století)
- Studená válka (1945 – 1990)
- Věk nejistoty (1990 – dosud)

IMPERIÁLNÍ OBDOBÍ

- Multipolární systém
- Existence evropských velmocí jako protiváhy
- Primárním cílem budování sfér vlivu
- Teritoriální a obchodní rozšiřování vlivu
- Aktivní jak vládní politika, tak obchodní kruhy

STUDENÁ VÁLKA

- Důležitost LatAm vysoká
- Systém bipolární – Sovětský svaz jako hlavní soupeř
- Geopolitické a ideologické cíle
- Globální zadržování komunismu jako hlavní cíl
- Hlavním aktérem vláda

VĚK NEJISTOTY

- Unipolární/multipolární systém
- Důležitost LatAm je spíše nižší
- Ekonomické a sociální cíle, propagace demokracie
- Nejasná pravidla hry
- Na zahraniční politiku mají vliv i různé zájmové skupiny

POČÁTKY ZAHR. POLITIKY USA

- Omezení vlivu Evropy v LA, zejména s ohledem na politický vliv
- Podpora nově vzniklým státům, na druhou stranu též snaha upevnit si pozici do budoucna
- 1823 – Monroeova doktrína
- Rozšíření území na úkor Mexika
- Pohrdání jižními sousedy „imbecilní a líná mexická rasa“, ne-bílí nejsou schopni si vládnout

OTÁZKA KUBY

- Přirozený limit teritoriální expanze a zároveň chápána jako přirozená součást
- Španělsko-americká válka z roku 1898 – vítězství USA
- Spojené státy dohlíží nad kubánským získáním nezávislosti
- Plattův dodatek – právo intervenovat, dozor nad kubánskou zahraniční politikou, získání Guantanáma

ZMĚNA PŘÍSTUPU V 2. POLOVINĚ 19. STOLETÍ

- Konec teritoriální expanze v Severní Americe, dosáhla limitů
- Snaha o zvýšení ekonomické aktivity v Latinské Americe
- Panamerická konference 1888

CHÁPÁNÍ MONROEOVY DOKTRÍNY

- 1902 – intervence VB a Ger v Latinské Americe – otázka, jak reagovat
- Argentinský ministr zahraničí Drago – multilaterální interamerická politika – USA proti
- 1904 - Rooseveltův dodatek – unilaterální politika – rozšíření Monroeovy doktríny – právo intervenovat v LatAm

INTERVENCE NA POČÁTKU 20. STOLETÍ – BANÁNOVÉ VÁLKY

- Mezi lety 1898 a 1934 provedly USA v LA více než třicet intervencí, povětšinou v Karibiku
- Intervence různého trvání – v řádech měsíců i přes deset let
- V Hondurasu dokonce sedmkrát
- Tzv. banánové války – motivováno obchodními zájmy
- „Manifest destiny“ jako ospravedlnění zásahů

POLITIKA DOBRÉHO SOUSEDSTVÍ

- Vyhlášena roku 1934 prezidentem Rooseveltem
- Vzdůstající antiamerikanismus, snaha čelit mu zlepšením vztahů
- Snaha o prosazování idey panamerikanismu, podpora domácích vůdců
- Nemělo dlouhého trvání díky WWII

STUDENÁ VÁLKA

- Geopoliticky důležitá oblast – zadržování komunismu
- Snaha o vytváření „hemisférické obrany“
- 1948 – vznik Organizace amerických států
- 1954 – první invaze v Guatemale – odstranění Arbenze
- 1959 - Vítězství Castra na Kubě nebezpečný precedens
- Následuje znárodnění majetku
- Kubánská raketová krize – vyhrocení, Kuba příliš blízko USA

STUDENÁ VÁLKA - CHILE

- V JA v té době poměrně hodně junt
- Allende jako vítěz čistých voleb, nicméně socialista a uvedl zemi v totální chaos
- Vliv CIA na situaci v zemi již dlouho před Pinochetovým pučem – údajně ekonomická podpora
- Podpora Pinocheta

STUDENÁ VÁLKA-NIKARAGUA

- FSLN vítězí v konfliktu se Somozovou vládou
- Snaha řešit problém diplomaticky - neúspěšná
- Podpora kontras
- Aféra Irangate
- Současnost- Ortega opět v čele, nicméně zatím nepředstavuje pro USA zásadní překážku

STUDENÁ VÁLKA - SALVADOR

- Zavraždění arcibiskupa Óscara Romera
- Podpora pravicové vlády proti FMLN
- Pomoc s výcvikem, dodávání zbraní
- Angažmá USA prodloužilo občanskou válku na 13 let – 1979-92

PANAMA

- Na konci studené války – prosinec 1989
- USA dlouhodobě podporovaly Noriegův režim, spolupráce s CIA
- Zhoršování vztahů, invaze do Panamy

VĚK NEJISTOTY- PŘECHOD K EKONOMICKÝM CÍLŮM

- Po studené válce ztráta geopolitické důležitosti
- V americké zahraniční politice též ztráta vodítka k vytváření koherentní politiky
- Bush sr. – vyhlášení Iniciativy pro Ameriky
- Clinton – snaha dotáhnout jednání o FTAA
- „trade not aid“ – přesto stále finanční podpora regionu, i když se liší v názoru na její velikost

WASHINGTONSKÝ KONSENZUS

- Široká shoda, že základem k úspěchu je volný trh, liberalizace trhu a redukovaná role státu v hospodářských otázkách
- Státy LatAm později vinily USA jako stát s hlavním slovem v IMF ze svých ekonomických potíží

HAITI – DVĚ INTERVENCE ZA DESET LET

- V roce 1991 zvolen prezidentem Jean-Bertrand Aristide, odstraněn pučem, tři roky vlády Raoula Cedrase
- V roce 1994 vrátily USA Aristida zpět do úřadu
- Následovalo volební období René Prévala, první úspěšně dokončené v historii
- Aristide podruhé prezidentem od 2001, ale po třech letech svržen rebely
- Kromě USA se na jednotkách OSN podílela též Francie, Kanada a Brazílie

GEORGE W. BUSH A POLITICKÉ VZTAHY

- Prezidentská kampaň – zvýšení pozornosti věnované LA
- Teroristické útoky – útlum vztahů, přesun pozornosti k jiným otázkám
- Konec mandátu – pravděpodobně historicky nejhorší vztahy
- Odpor států LA k válce v Iráku
- Castañeda – LA je jako Atlantida, zcela ztracená z hledáčku

PROBLÉMOVÉ OBLASTI

- Málokdy se setkávají priority
- USA – demokracie, lidská práva, bezpečnost, drogy, imigrace, obchod dle jejich představ
- X.
- Lat. Amerika – volný trh, imigrace, zahraniční pomoc

OPONENTI USA V DOBĚ BUSHE

- Venezuela – Hugo Chávez – Bush je jako Hitler, Pan Nebezpečný, ďábel
- Kuba – Fidel Castro
- Bolívie – Evo Morales
- Peru – Ollanta Humala – ale volby tě
- Chamorro – USA dokázaly vždy nalézt peníze na válku v LatAm, ale málokdy na mír
- Ekvádor - Rafael Correa

VNÍMÁNÍ SPOJENÝCH STÁTŮ V LATAM

- Založeno na výsledcích Latinobarometru:
- Suverénně nejvyšší ve státech Střední Ameriky
- V Mexiku méně
- Nižší země Mercosuru, z nichž nejhůře Argentina
- Trend – spíše pod Obamou více pozitivní vnímání USA (změna s Trumpem)

PODPORA USA V MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍCH

- V radě bezpečnosti Mexiko požadovalo mandát OSN pro zásah – posléze kritizován Foxem
- Obecně slabá, například při hlasování proti embargu hlasovaly až na dva všechny státy proti
- Mexiko ratifikovalo smlouvu o ICC
- Postrádají podporu v Organizaci amerických států
- Vznik CELAC bez USA

BUSHOVA CESTA 2008

- Jedním z hlavních témat drogy a boj proti nim – hlavním spojencem v této oblasti Kolumbie
- Použití biopaliv – přesto stále cla na brazilská biopaliva
- Snaha jednat s „přáteli“ – mezi ně řadí USA i Brazílii či Argentinu

OBAMA A LA

- Velká očekávání
- Obyvatele většiny států podporovali Obamu
- V roce 2009 Summit Amerik
- Zklamání – politika nepříliš intenzivní
- Stále dominovala vnitřní témata USA před tématy, které zajímala LatAm
- Summit v Cartageně 2012 selháním

HONDURAS 2009

- Puč proti prezidentu Manuelu Zelayovi, který chtěl změnu ústavy
- Reakce USA a mezinárodního společenství velmi vlažná

OBAMOVA CESTA 2011

- Ekonomicky orientovaná a krátká
- Brazílie – rozvíjející se trh, důraz na hospodářské vztahy
- Chile – dlouhodobý hospodářský partner
- Salvador – země regionu střední Ameriky, problémy s vnitřní bezpečností

OBAMA A DRUHÉ VOLEBNÍ OBDOBÍ

- Hlavním tématem oteplování vztahů s Kubou (Trump opět odklon)
- Velmi pozitivně vnímáno latinskoamerickými státy
- Summit v Panamě – daleko pozitivnější vztahy, účast Kuby

Do you approve or disapprove of the job performance of Barack Obama?

Percentage "approve"

	2009	2010	2011	Change from 2009 (pct. pts.)
Mexico	62%	50%	31%	-31
Uruguay	64%	53%	38%	-26
Chile	72%	67%	47%	-25
Panama	77%	74%	52%	-25
Argentina	55%	42%	34%	-21
Costa Rica	80%	65%	60%	-20
Guatemala	55%	43%	35%	-20

GALLUP®

AMERICKÉ VOLBY A LATAM 2016

- Clintonová – dalo se očekávat pokračování Obamovy politiky
- Trump – v kampani vystupoval dost nepřátelsky k mexické migraci
- Cruz a Rubio – dva kandidáti s kubánskými kořeny

TRUMP A LATAM

- I po třech letech velká neznámá
- Zhoršení vztahů s Mexikem (dopady na mexické hospodářství), ale i se zbytkem LatAm
- Renegociace obchodu s Mexikem
- Řešení problému migrace se středoamerickými zeměmi
- Změna přístupu ke Kubě
- „Vycouvání z TPP“
- Hlavní otázkou Venezuela – tvrdý postoj, sankce, ale intervence nepravděpodobná

	Approve (Trump)	Disapprove (Trump)	Approve (Obama)	Disapprove (Obama)	Decline in approval rating (2009-2017)
	%	%	%	%	pct. pts.
Venezuela	37	48	48	23	-11
Dominican Republic	34	50	72	4	-38
Peru	26	55	53	15	-27
Brazil	23	58	61	15	-38
Haiti	22	58	NA	NA	NA
Colombia	20	62	68	9	-48
Ecuador	19	61	50	18	-31
Honduras	19	71	65	16	-46
Panama	19	61	77	4	-58
Bolivia	16	60	46	23	-30
El Salvador	16	71	83	5	-67
Guatemala	16	72	55	18	-39
Trinidad & Tobago	15	63	NA	NA	NA
Nicaragua	14	67	56	14	-42
Costa Rica	13	75	80	8	-67
Jamaica	13	71	NA	NA	NA
Argentina	11	63	55	14	-44
Chile	11	74	72	8	-61
Uruguay	11	69	64	7	-52
Mexico	7	83	62	16	-55

BIDEN A LATAM

- Zrovna nastoupil
- Snaha vytvořit balíček pro střední Ameriku – podpora rozvoje
- Změny v migrační politice – dopad na migraci z LatAm

SOUČASNÝ STAV

- LatAm stále nezávislejší na USA – možno hovořit o „post-americké hemisféře“
- Levicové vlády v řadě případů skončily – potenciálně lepší pozice pro USA
- Narůstající role Asie (Číny)
- Zvyšující se multipolarita světové politické moci
- USA se snaží posilovat vztahy s přáteli (Pacifická aliance+Brazílie) a ne napravit je s režimy, které nejsou „friendly“

